

ES IR KINIJS SANTYKAI. SAŽININGOS IR ABIPUSĖS PARTNERYSTĖS LINK

2021 m. Kovo mėn

*„Kad įgytum principus,
pirmiausia reikia drąsos“.*

Kinų patarlė

Senovės Kinijos imperatoriai teigė turintys antgamtinius įgaliojimus būti valdovais. Jie tikėjo, kad Dangus Kiniją patepė būti „Vidurio Karalyste“, pasaulio centru, galingiausia, darniausia, turtingiausia ir išmintingiausia kada nors egzistavusia imperija. Kinijos komunistų partijos skleidžiami šiuolaikiniai naratyvai tvirtai grindžiami praeitimi. Jais pabrėžiama, kad penkis tūkstančius metų Kinija buvo pasaulio centras, tačiau vėliau „Šventąją Tvarką“ dirbtinai sutrikdė Vakarų valstybės. Šiandien Kinijos vadovai pažadėjo atkurti tokį Kinijos statusą, kurio ji tariamai nusipelno, ir tokiu būdu atstatyti „natūralią“ pasaulio tvarką.

Kaip ir visi istoriniai naratyvai, kiniškasis – tai patvirtintų faktų ir ideologinių teiginių rinkinys. Idėjos, kad Kinija turi „daugiau istorijos“ nei kitos šalys, archeologiniai tyrimai nepatvirtina. Be to, Kinijos istorijoje būta tvirtos valdžios, nuosmukio, kariaujančių karalysčių, užsienio valdymo ir esminių pokyčių dėl užsienio idėjų ir įtakos laikotarpių. Kuomet partija, kurios ideologija kyla iš Markso, Lenino, Mao Tse Tungo, Deng Xiaopingo ir dabar Xi Jinpingo, teigia valdžios įgaliojimus gavusi iš Dangaus, galime pagrįstai suabejoti.

Istoriniai naratyvai, virtę nacionaline ir komunistine ideologija, negali apibrėžti santykių XXI amžiaus taisyklėmis grindžiamoje daugiašalėje pasaulio tvarkoje. Tai gali būti dviašmenis kardas, nes kiekviena šalis gali atkasti istoriškai „įrodytą“ nusiskundimų savo kaimynų atžvilgiu. Šimtmečių senumo žemėlapiai negali būti viršesni už tarptautinę teisę nustatant sienas ir teritorinę priklausomybę, jei norime užtikrinti taiką ir pagarbą mūsų kaimynių Europoje ir Azijoje bendradarbiavimą.

Kinija, turinti turiningą istoriją, turtingą kultūrą, filosofiją ir novatorišką amatininkystę, daugelį amžių europiečiams buvo žavėjimosi, įkvėpimo, nuoširdžių ir nenuoširdžių troškimų objektu.

2019 m. kovo mėn. Europos Komisija Kinijos Liaudies Respubliką apibūdino kaip bendradarbiavimo partnerę, derybų partnerę, turinčią prieštaringų interesų, kaip ekonominį konkurentą ir sistemine varžovę.

Atsižvelgdami į politines COVID-19 pandemijos pasekmes ir Honkongui taikomą vadinamąjį nacionalinio saugumo įstatymą, agresyvesnį ilgalaikių tikslų

siekimą Sindziange, Tibete ir Taivane, daugiašalės sistemos ir tarptautinių susitarimų nepaisymą, Kinijos piktavališkos įtakos plitimą, pagrindinių žmogaus teisių įsipareigojimų nevykdymą, manome, kad šis keturypis požiūris yra pasenęs. Kinija, kaip ES partnerė, turėtų laikytis savo tarptautinių įsipareigojimų, tačiau taip dar nėra. Sistemine konkurencija vis dažniau gali būti laikoma svarbiausia mūsų santykių paradigma; tačiau neturėtume nepaisyti būtinybės tęsti dialogą su Kinija.

Turime pripažinti vis atkaklesnį dabartinės Kinijos vadovybės požiūrį, kuris nutolo nuo kolektyvinės lyderystės kelio ir pasirinko atnaujintą asmenybės kulto praktiką. Pasaulinė kova tarp demokratijos ir autoritarizmo yra pagrindinis mūsų santykių su Kinija veiksnys. Dėl jos susitraukė bendradarbiavimo ir ekonominių mainų erdvė.

2020 m. Kinija buvo pagrindinė ES prekybos partnerė. Nėra abejonų, kad ekonominiai ir prekybiniai santykiai turi būti ES ir Kinijos bendradarbiavimo pagrindas, tačiau ne vienintelis lemiantis veiksnys. Tačiau nauda yra nevienoda. Abi šalys nesutaria dėl esminio vertybių ir normų, kuriomis buvo grindžiama dabartinė po karo įsigalėjusi tarptautinė tvarka, klausimo. Europa vadovaujasi pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir žmogaus teisėms, o Kinija yra autoritarinė vienpartinė valstybė. Vis dėlto turime stengtis kuo labiau padidinti mūsų ekonominių tarpusavio sąsajų teikiamą naudą; taip pat turime spręsti esamo disbalanso problemą.

Europos bendrovėms nerimą kelia blogėjanti verslo aplinka ir vis nesąžiningesnė Kinijos bendrovių konkurencija tiek Kinijoje, tiek kitur. Be to, Kinijos diplomatijoje laikomasi konfrontacinio požiūrio į atskiras valstybes nares ir ES. Europos universitetai, mokslininkai, žurnalistai ir pilietinės visuomenės veikėjai patiria spaudimą, cenzūrą ir grąsinimus ne tik dirbdami Kinijoje, bet ir Europoje. Taip atsitinka tada, kai Kinijos valdžios institucijos nusprendžia, kad jų oficialiomis doktrinomis ir politika imama abejoti, o tai tiesiogiai veikia Europos vertybių plėtrą ir sąžiningas bei vienodas sąlygas verslui ir piliečiams.

Europos piliečiai mano, kad dėl Kinijos atkaklumo ir didėjančio vaidmens valstybėse narėse, jų europietiškam gyvenimo būdui metamas iššūkis. Europa yra susirūpinusi, kad skaidraus, sąžiningo ir vienodo reglamentavimo stygius kenkia konkurencijai ir daro daugiau žalos nei teikia naudos jos piliečiams.

Bendradarbiavimas siekiant spręsti pasaulines problemas

Atsižvelgdami į šiuos iššūkius, norime bendradarbiauti su Kinija bendrų interesų srityse. Turėdama 1,4 mlrd. gyventojų, kurie sudaro didžiulę rinką, būdama viena iš trijų didžiausių ekonomikų, viena turtingiausių pasaulio šalių, didžiausia pasaulio eksportuotoja, turinti branduolinį ginklą ir būdama nuolatinė JT Saugumo Tarybos narė, Kinija yra būtina sprendžiant pasaulines problemas.

Dabar šalis yra strateginė ES partnerė kovojant su klimato kaita ir visame pasaulyje pereinant prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Kinija nuo 2016 m. yra Paryžiaus susitarimo šalis, nors šiuo metu ji yra didžiausia pasaulyje šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir anglies dioksido gamintoja (beveik 30 proc. pasaulyje išmetamo kiekio). Todėl raginame Kinijos vyriausybę laikytis savo pažado ir tikimės, kad išmetamųjų teršalų kiekis bus sumažintas iki 2030 m., o iki 2060 m. bus pasiektas anglies dioksido poveikio neutralumas. Siūlome bendradarbiavimą pramonės srityje siekiant plėtoti pažangių technologijų sprendimus, ypač žaliojo vandenilio srityje.

ES taip pat pritaria bendradarbiavimui su Pekinu siekiant užtikrinti stabilumą ir tvarų augimą besivystančiose šalyse. Tačiau sisteminiai skirtumai ir griežtai utilitarinis požiūris, kurio dažnai laikėsi Kinijos valdžios institucijos, iki šiol trukdė šioms pastangoms. Todėl griežtai nepritariame netvaram Kinijos požiūriui į bendradarbiavimą su Afrikos Sąjunga ir Afrikos šalimis tokiose srityse kaip prieiga prie žaliavų, naujų rinkų eksploatavimas, žmogaus teisės ir aplinkos bei klimato klausimai.

Abi šalys nustatė, kad kova su tarptautiniu terorizmu yra dar viena galima bendradarbiavimo sritis. Tačiau Kinijos teisėsaugos ir jurisdikcijos taikoma terorizmo apibrėžtis yra neaiški. Be to, kaltinimai terorizmu dažnai savavališkai ir atgaline data naudojami prieš taikius protestuotojus ir mažumų teisių gynėjus, kaip vis akivaizdžiau matyti Sindziange, Tibete ir Honkonge. Todėl, kol ši praktika išlieka, bendradarbiavimas kovos su terorizmu srityje gali būti tik ribotas.

Nepaisant mūsų skirtumų, turėtume toliau palaikyti struktūrinį dialogą su Kinija, kad galėtume spręsti tokias pasaulines problemas, kaip klimato kaita, nelegali migracija, grįžimas prie taisyklėmis grindžiamos prekybos ir arbitražo sistemos PPO kontekste bei veiksmingi finansų rinkų

reguliavimo mechanizmai. Tačiau didžiąja dalimi tai priklauso nuo Kinijos noro laikytis tarptautinių normų ir taisyklių.

Taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos gynimas

Tarptautinė prekyba ir galimybės patekti į naujas rinkas labai pagerino gyvenimo lygį visame pasaulyje. Jos padėjo kurti darbo vietas, didinti gerovę ir mažinti skurdą pasaulyje. Toliau liekame įsipareigoję kurti atvirą ir sąžiningą pasaulinę prekybos sistemą. Ji turi būti formuojama laikantis taisyklėmis grindžiamos daugiašalės tvarkos, kurios pagrindas būtų demokratinės vertybės. Kad pasiektų šį tikslą, ES turi konstruktyviai bendradarbiauti su savo partneriais.

Parama daugiapoliui pasauliui ir taisyklėmis grindžiamai tarptautinei tvarkai vis dar yra deklaruojamas Kinijos užsienio politikos kertinis akmuo. Pirmininkas Xi Jinpingas ne kartą kalbėjo apie daugiašalės pasaulinės tvarkos svarbą, be kita ko, 2017 m. Davose pasakyoje svarbioje kalboje:

„Iš tiesų dėl ekonomikos globalizacijos kilo naujų problemų. Tačiau neturėtume visiškai nuvertinti ekonomikos globalizacijos. Veikiau turėtume prisitaikyti prie globalizacijos ir jai vadovauti, švelninti jos neigiamą poveikį ir perteikti jos naudą visoms šalims ir visoms tautoms.“

Turime nepamiršti, kad Kinijos skelbiama parama daugiapoliui pasauliui ir jos įsipareigojimas laikytis taisyklėmis grindžiamos tvarkos neatlaiko kritikos. Tarptautinėse organizacijose Pekinas yra linkęs taikyti bendras taisykles tik tada, kai jos tarnauja jo interesams; priešingu atveju jis teigia, kad jos netinkamos konkrečioms jo poreikiams arba jų nepaiso, ir taiko jas savavališkai interpretuodamas. Pokyčiai, susiję su PPO, PSO ir Tarptautiniu jūrų teisės tribunolu, rodo, kaip menkinamas šių tarptautinių organizacijų teisėtumas. Dėl to mažėja jų pajėgumas spręsti dvišalius konfliktus daugiašaliu lygmeniu.

Tuo pat metu Kinijos užsienio politika tapo atkaklesnė, o diplomatija – labiau konfrontacinė, ypač vadovaujant Xi Jinpingui. Kinija pasaulinėje arenoje nori atlikti svarbesnį vaidmenį, atspindintį spartų jos iškilimą. Kinijos diplomatai Dengo Xiaopingo šūkį „slėpk savo stiprybę, lauk tinkamo momento“ pakeitė „vilko kario diplomatija“.

Vadinamasis Honkongo saugumo įstatymas

pažeidžia 1984 m. Kinijos ir Jungtinės Karalystės bendroje deklaracijoje priimtą įsipareigojimą, kuriuo Honkongui įtvirtintas principas „viena šalis, dvi sistemos“. Naujuoju įstatymu pažeidžiami ne tik galiojantys tarptautiniai susitarimai, bet ir seniai įsitvirtinusi Honkongo autonomija ir laisvės. Įsigaliojus šiam įstatymui, mieste greitai pablogėjo pagarbos žmogaus teisėms situacija. Naujasis įstatymas naudojamas kaip priemonė, kuria siekiama nutildyti nepritariančius balsus, surengti masinius demokratijos šalininkų areštus, užgniaužti saviraiškos ir susirinkimų laisvę, ir yra nukreiptas prieš žurnalistus ir mokslininkus.

Taivanas, 7-oji pagal dydį Azijos ekonomika, valstybė, kurioje įtvirtinta stabili pliuralistinė demokratija, Pekino akyse yra „provincija išdavikė“. Prezidentas Xi Jinpingas 2049 metus, kai Kinijos Liaudies Respublika minės savo šimtmetį, paskelbė KLR ir Taivano (oficialiai – Kinijos Respublikos arba ROC) „susivienijimo“ bet kokiomis priemonėmis galutinio termino metais, ir tai yra destabilizuojanti ir pavojinga žinia. ELP frakcija reiškia didelį susirūpinimą dėl Kinijos intensyvėjančių karinių manevrų, nukreiptų prieš Taivaną, kurie kelia rimtą grėsmę taikai ir stabilumui regione. Ji dar kartą patvirtina savo poziciją, kad abi šalys turi susilaikyti nuo vienašalių veiksmų ir jėgos panaudojimo. Manome, kad Taivano ir Kinijos suvienijimas, jei jis įvyktų, turėtų būti tik Taivano ir Kinijos Liaudies Respublikos gyventojų demokratinės valios rezultatas.

ELP frakcija yra įsipareigojusi ginti taisyklėmis grindžiamą daugiašalę tvarką ir teisinės valstybės viršenybę tarptautiniuose santykiuose. Tarptautinės organizacijos, kurios yra šios tvarkos pagrindas, taip pat turi prisitaikyti prie kintančio pasaulio. Šį tikslą galima pasiekti tik daugiašalėmis derybomis, kuriose vienodai dalyvautų ir atstovautų visi suinteresuotieji subjektai.

Sisteminė konkurencija – Europos interesų gynimas

Per 46 metus nuo tada, kai 1975 m. ES ir Kinijos Liaudies Respublika užmezgė diplomatinis ryšius, abi šalys užmezgė glaudžius politinius, ekonominius ir kultūrinius santykius, įtvirtintus aukšto lygio dialogo tinkle. Nuo pirmųjų Kinijos reformų ir atsivėrimo išorės pasauliui dienų Europos bendrovės, inžinieriai ir universitetai prisidėjo prie jos vystymosi investuodami, kurdami technologijas ir dalyvaudami moksliniuose tyrimuose, taip pat ES skyrė didelę paramą vystymuisi. Šis įsitraukimas buvo

grindžiamas prielaida, kad Kinija galiausiai liberalizuos savo ekonominę sistemą ir galbūt net politiką. Tikėjomės, kad bus pereita prie rinkos ekonomikos ir palaipsniui bus sudarytos sąlygos netrukdomiems ekonominiams, mokslo ir kultūriniais mainams.

Šiandien turime pripažinti, kad mūsų viltys tebėra neįgyvendintos.

Kinija turi teisę pasirinkti savo vystymosi kelią. Tačiau kai Kinija, siekdama savo interesų, nevykdo savo įsipareigojimų ir kelia grėsmę mūsų interesams, turime ginti mūsų piliečių gerovę ir raginti Pekiną laikytis priimtų pasižadėjimų.

Pagrindinių ES vertybių, pagarbos žmogaus orumui ir žmogaus teisėms, laisvės, demokratijos, lygybės ir teisinės valstybės principų sklaida turėtų būti vertinama platesniame Azijos kontekste, ypač Pietryčių Azijoje. ES poziciją galima sustiprinti plėtojant strateginius ryšius ir bendradarbiavimą sudarant investicijų ir prekybos susitarimus su Kinijos kaimyninėmis šalimis, visų pirma su Indija ir ASEAN regionu. Dėl jau užmegztų partnerysčių su Japonija, Singapūru, Vietnamu ir Pietų Korėja šis regionas yra trečias pagal dydį ES prekybos partneris. Stiprindami ryšius galime suteikti paskatų tolesnei ekonominei integracijai, kuri paskatins ASEAN šalis įtvirtinti savo demokratines institucijas ir laikytis nustatytų principų. Primename, kad Kinija ir 14 kitų Azijos ir Ramiojo vandenyno šalių pasirašė didžiausią pasaulyje prekybos susitarimą. Tai padidins politinę ir ekonominę Kinijos įtaką visame regione. Atidžiai stebėsime šio susitarimo poveikį, ypač standartizacijos norminių elementų atžvilgiu. Esame atsargūs dėl tokių strategijų kaip „Kinijos standartai 2035“ suderinamumo su Europos vertybėmis grindžiamu įsipareigojimu ir suvokiame Kinijos pastangas skatinti alternatyvias ekonomikos ir prekybos valdymo sistemas.

COVID-19 – ES ir Kinijos santykių atvejo tyrimas

COVID-19 pandemijos analizė atskleidžia daugelį iki šiol aprašytų ES ir Kinijos santykių problemų.

Ankstyvuojų protrūkio etapu Kinija bandė nuslėpti problemos mastą. Ji nuslėpė svarbią informaciją, nutildė pranešėjus ir žurnalistus Kinijoje ir blokavo PSO ekstremaliųjų situacijų komiteto sprendimus. Pasirinkusi slaptumą, užuot atvirai pasitikusi didėjančią

krizę, ji leido virusui sparčiai plisti ir tapti pasauline problema. COVID-19 tapus šalies aukščiausios vadovybės prioritetu, visi kanalai, įskaitant Kinijos žiniasklaidos agentūras užsienyje, Kinijos diplomatinės pastangas ir Kinijos bendroves, Kiniją pristatė kaip siektiną pavyzdį kovojant su pandemija. Ji buvo vaizduojama kaip pasaulinis geradarys, siunčiantis pagalbą ir medicininę įrangą visame pasaulyje. Kinijos valstybinė žiniasklaida sumenkino šalies iš užsienio gautą pagalbą, įskaitant beveik 60 tonų medicinos įrangos iš ES valstybių narių. Tačiau Kinijos komerciniai pardavimai buvo pristatyti kaip „Kinijos pagalba stokojantiems draugams“.

ES diplomatija du kartus tapo Kinijos kišimosi taikiniu ir abiem atvejais teko pasiduoti Kinijos spaudimui. Pirmiausia, įsikišus Kinijos diplomatom, Europos diplomatai sušvelnino EIVT Strateginės komunikacijos darbo grupės ataskaitą dėl Kinijos dezinformacijos kampanijų sveikatos krizės metu. Netrukus po to Kinijos žiniasklaidos agentūros pareikalavo, kad ES ambasadorius Kinijoje, kartu su 27 dvišaliais ES valstybių narių ambasadoriais, pataisytų bendrą straipsnį dėl kiniškos viruso kilmės. Europos diplomatai sutiko ir patys išsencūravo savo straipsnį.

Siekdami išvengti kritikos dėl krizės valdymo šalies viduje, Kinijos pareigūnai nurodė, kad virusą į šalį atvežė užsieniečiai. Tačiau nenurodė, kad šie žmonės dažniausiai buvo Kinijos piliečiai, grįžtantys namo iš užsienio. Kinijos ambasadorius Londone pokalbyje su BBC atsisakė pripažinti, kad šis virusas atsirado Kinijoje. Priešingai, jis teigė, kad Pekinas buvo tiesiog pirmasis jį atradęs. Be to, Kinijos užsienio reikalų ministerijos atstovas spaudai naudojosi savo socialinės žiniasklaidos paskyra, kad paskleistų gandus, jog virusas iš tiesų buvo amerikiečių biologinis ginklas. Šalims, kurios reikalavo atlikti išsamų ir nepriklausomą viruso kilmės tyrimą, grėse ekonominiai ir politiniai atsakomieji veiksmai.

Įvairiose srityse susiduriame su sisteminės konkurencijos su Kinija aspektais

Kalbant apie ekonominius santykius, ES ir Kinija yra tarpusavyje susijusios ir todėl viena kitai svarbios rinkos. Tačiau Europos įmonės pernelyg dažnai susiduria su diskriminaciniais veiksmais, rinkos iškreipimais ir įvairiais apribojimais daugelyje ekonomikos sektorių. Įvairių rūšių subsidijos,

teikiamos Kinijos įmonėms, ypač valstybės valdomoms įmonėms, dar labiau iškreipia konkurenciją Kinijos rinkoje. Panašios priemonės naudojamos siekiant paskatinti Kinijos bendroves patekti į Europos rinkas, kad jos galėtų konkuruoti su mūsų įmonėmis arba jas įsigyti, kad pasinaudotų jų praktine patirtimi ir vėliau taptų dar stipresnėmis konkurentėmis likusioms ES įmonėms.

Kita rizika, kurią turi suvokti ES institucijos, yra Kinijos teisė, pagal kurią reikalaujama, kad Kinijos bendrovės bendradarbiautų su šalies slaptosiomis tarnybomis. Turime išlikti budrūs, jei kyla rizika, kad Kinijos pardavėjai netinkamai naudosis duomenimis. Šį požiūrį iliustruoja Kinijos ambasadorių pasisakymai Europoje, grasinant valstybių narių vyriausybėms imtis atsakomųjų veiksmų prieš Kinijoje veikiančias jų bendroves, jei bendrovė „Huawei“ nebus įtraukta į jų nacionalinius 5G tinklus. Atkreipiame dėmesį į Kinijos grasinimus šalims, kurios kritikuoja jos žmogaus teisių padėtį arba ragina atlikti tarptautinį COVID-19 tyrimą, kaip buvo prekybos apribojimų įvairioms Australijos prekėms atveju.

Kita vertus, ES yra atviriausia ekonominė erdvė pasaulyje. Užsienio investicijos vertinamos palankiai ir prisideda prie ekonomikos augimo. Mūsų sistema, kurioje nustatytos griežtos konkurencijos, investicijų ir viešųjų pirkimų taisyklės, yra gerai parengta ir tinkama ekonominės veiklos vykdytojams iš laisvosios rinkos ekonomikos. Tačiau ji nėra pakankamai pasirengusi spręsti problemas, kylančias dėl valstybės valdomos ekonomikos, kuri savo įmonėms teikia tokio lygio valstybės paramą, kokios negali gauti ES įmonės, ketindama ir turėdama išteklių plėstis į mūsų rinkas. Todėl reikia sudaryti vienodas sąlygas aktyviai ir prasmingai bendradarbiaujant su Kinija. Šiuo tikslu ELP frakcija palankiai vertina neseniai iš esmės pasiektą susitarimą dėl ES ir Kinijos visapusiško susitarimo dėl investicijų. Tačiau pats Investicijų susitarimas negali išspręsti visų mūsų ekonominius ir politinius santykius apsunkinančių problemų; jis turi užtikrinti griežtas nuostatas visuose sektoriuose ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, kad būtų pašalintas dabartinis disbalansas ir užtikrinta, kad Kinija ir Kinijos pardavėjai laikytųsi tų nuostatų. Taip pat labai svarbu kartu rengti papildomas priemones – tiek autonomines, tiek daugiašales – ir užtikrinti, kad būtų įgyvendinami pagrindiniai reglamentai. Vienas iš prioritetų turi būti mūsų prekybos apsaugos priemonių rinkinio tobulinimas. Neseniai paskelbta Komisijos „Baltoji knyga dėl sąlygų, susijusių su užsienio subsidijomis“ yra žingsnis teisinga linkme, tačiau kartu turime pabrėžti būtinybę

gerbti atvirumo ir laisvos bei sąžiningos konkurencijos ES vidaus rinkoje principus. Atsižvelgdami į Baltąją knygą, raginame Komisiją pasiūlyti vienodų sąlygų priemonę (angl. LPFI). Ši priemonė turėtų padėti Europos įmonėms sėkmingai konkuruoti bendrojoje rinkoje su subsidijuojamomis Kinijos bendrovėmis. Be to, norint pašalinti trūkumus, kurių neišvengiamai liko sudarius Investicijų susitarimą, reikia naudoti ES vienašales priemones, tokias kaip planuojama ES tiekimo grandinių išsamaus patikrinimo sistema arba naujas ES visuotinis sankcijų režimas.

ELP frakcijos politinės rekomendacijos

Kinija pritarė Europos integracijai, kai ji sudarė palankesnes sąlygas Kinijai patekti į vidaus rinką. Ji taip pat parėmė tvirtą Europos poziciją, kuria propaguojamas daugiapolis pasaulis. Tačiau Kinija taiko dvišales ir alternatyvias daugiašales strategijas, kad apeitų Europos institucijų taikomą bendrą taisyklėmis grindžiamą požiūrį. Alternatyvūs formatai, pvz., „17+1“ investicinė schema ir didesnių valstybių narių noras egoistiškai užtikrinti individualius prekybos ir investicijų sandorius savo bendrovėms, tik dar labiau padeda Kinijai taikyti principą „skaldyk ir valdyk“ (įkalti pleištą į valstybių bloką). Dėl to susilpnėja ES ir jos valstybių narių pozicijos. Kad požiūris į Kiniją būtų veiksmingas, reikia nuoseklios vertybėmis grindžiamos užsienio politikos, kurią ES ir jos valstybės narės vykdytų lojaliai.

Neturėdami vieningo ES požiūrio, kuris apjungtų visų 27 valstybių narių derybinę poziciją, vargu ar galėsime vienodomis sąlygomis derėtis su Kinija. ELP frakcija ragina valstybes nares ir Europos institucijas turėti vieningą poziciją ir visais lygmenimis laikytis nuoseklaus ir visapusiško požiūrio. Ji primygtinai ragina vykdyti rinkos reformas ir sudaryti vienodas sąlygas visoms ES bendrovėms. Europos institucijose reikėtų sukurti kompleksinę darbo grupę, kuri būtų grindžiama sėkminga „Brexit'o“ darbo grupės, kuri padėjo išlaikyti valstybių narių vienybę, patirtimi. ES turi stiprinti savo tiekimo grandines, kad padidintų jų atsparumą įvairiomis priemonėmis, be kita ko, didindama savo gamybą ir perkeldama veiklą į artimas šalis, kad būtų užtikrintas atviras strateginis savarankiškumas.

> **Griežtas abipusiškumas - antras geriausias sprendimas:** ELP frakcija pritaria bendradarbiavimui su Kinija,

grindžiamam atvira ES reglamentavimo sistema ir visapusiškai laikantis PPO taisyklių. Kartu ES turi būti pajėgi tvirtai ginti savo pagrindinius interesus, remdamasi PPO suderinamumu, abipusiškumu ir veiksmingu perbalansavimo priemonių taikymu. Tačiau jei tokio atviro požiūrio į ES ir Kinijos ekonominius santykius pasiekti neįmanoma, ES turėtų pasinaudoti savo prekybos apsaugos ir kitomis atitinkamomis autonominėmis priemonėmis prieš Kinijos bendroves, jei nustatytume prekybą iškraipantį poveikį ar grėsmes ES saugumui ir strateginiams interesams. Jos turėtų atspindėti apribojimus, su kuriais Europos bendrovės susiduria Kinijoje.

> **ES antimonopolinės, susijungimų ir valstybės pagalbos taisyklės, taikomos Europoje veikiančioms Kinijos bendrovėms:** siekdama išvengti nesąžiningos konkurencijos, ES turėtų sukurti konkurencinio neutralumo priemonę, kad būtų užtikrintas Kinijos valstybės valdomų įmonių konkurencinis neutralumas Europos rinkoje. Tas pats turi būti taikoma visoms valstybės subsidijuojamoms bendrovėms, neatsižvelgiant į jų nuosavybės struktūrą ir šalį, kurioje jos veikia pirmiausia. Turi būti toliau dedamos daugiašalės pastangos griežtinti PPO taisykles dėl pramonės subsidijų, grindžiant trišaliu ES, Jungtinių Valstijų ir Japonijos bendradarbiavimu.

> **Abipusiškumas viešųjų pirkimų srityje:** Europos bendrovėms dažnai draudžiama dalyvauti Kinijos viešuosiuose konkursuose. Europos Komisija turi užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos ir valstybės narės veiksmingai taikytų 2014 m. ES direktyvas, ir galbūt peržiūrėti sistemą. Teisės aktų leidėjai turėtų baigti rengti naują suderintą tarptautinių viešųjų pirkimų priemonę (TVPP), kad sustiprintų ES priemonių rinkinį ir skatintų abipuses prekybos sąlygas pasaulio mastu. Kinija turėtų kuo greičiau prisijungti prie PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų ir būti atvira tarptautiniams konkursams.

> **Priverstinis technologijų perdavimas:** Kinijos pardavėjai toliau vykdo priverstinį technologijų perdavimą ir intelektinės nuosavybės teisių vagystes. Ši neteisėta praktika taip pat yra Pekino projekto „Made in China 2025“, kuriuo energingai siekiama technologinio pariteto su JAV ir ES, šalutinis produktas. Šie metodai kenkia ateities verslo perspektyvoms ir darbo vietų kūrimui bei ekonomikos

augimui Europoje. Nors mes teigiamai vertiname, kad taisyklės, kuriomis tiesiogiai draudžiamas kelių rūšių priverstinis technologijų perdavimas, dabar yra visapusiško investicijų susitarimo dalis, turime užtikrinti, kad tinkamas visų formų priverstinio technologijų perdavimo ir intelektinės nuosavybės teisių vagysčių klausimas ir toliau būtų dvišalių santykių prioritetas. Europos Komisija turėtų įsteigti darbo grupę, kuri didintų valstybių narių ir Europos įmonių informuotumą, ir primygtinai raginti Kinijos valdžios institucijas ir pardavėjų administraciją panaikinti priverstinį technologijų perdavimą ir intelektinės nuosavybės teisių apsaugos pažeidimus.

- > **ES pramonės strategija:** ES turi gerinti pagrindines sąlygas įmonėms investuoti ir diegti inovacijas. Reikėtų išanalizuoti Kinijos pagrindinių pramonės šakų strategiją ir atsižvelgti į įgytą patirtį nustatant mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų išlaidas ES ir valstybių narių lygiu. Nuolatinės investicijos į ES mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas taip pat gali sukurti naują tarpusavio sąveiką, kad būtų išlaikyta ES ir Kinijos galios pusiausvyra. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas ES tiekimo grandinių atsparumui siekiant „atviro strateginio savarankiškumo“, be kita ko, plėtojant naujas galimybes pietinėse ir rytinėse kaimyninėse šalyse. ELP frakcija taip pat reikalauja, kad atskirų valstybių ir Kinijos dvišaliai susitarimai būtų skaidrūs. Nerimą kelia tai, kad siekiant išsaugoti strateginių sutarčių su Pekinu slaptumą taikomos abejotinos valstybės nustatytos taisyklės. Deja, neseniai taip atsitiko, kai Kinija suteikė paskolą Vengrijos vyriausybei greitajam geležinkeliui tarp Budapešto ir Belgrado tiesi. ELP frakcija taip pat reikalauja, kad dvišaliai atskirų valstybių ir Kinijos susitarimai būtų grindžiami patikimu rizikos vertinimu, siekiant užtikrinti, kad šios investicijos nepakenktų saugumui ar viešajai tvarkai ES vykdant, inter alia, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, ypatingos svarbos technologijų ir dvejojo naudojimo prekių, ypatingos svarbos išteklių ar neskelbtinos informacijos, įskaitant asmens duomenis, veiklą, valdymą ar kontrolę. Šiuo atžvilgiu ELP frakcija ragina užtikrinti tokių susitarimų skaidrumą.
- > **Iniciatyva „Viena juosta, vienas kelias“:** Kinijos geopolitinė darbotvarkė, užmaskuota infrastruktūros ir

finansavimo projektais pagal iniciatyvą „Viena juosta, vienas kelias“, turi būti laikoma tuo, kuo yra iš tikrųjų, o visi panašūs projektai turi būti atidžiai stebimi, be kita ko, atsižvelgiant į jų neigiamą politinį poveikį. ES turėtų labiau propaguoti savo strategiją dėl glaudesnių sąsajų, kad būtų kuriama infrastruktūra ir teikiamas finansavimas trečiojoje šalyse, nes ji yra strategiškai svarbi ir suteiktų verslo galimybių mūsų įmonėms. Tačiau turime reikalauti, kad iniciatyva „Viena juosta, vienas kelias“ atitiktų tarptautinius standartus ir, pripažįstant, kad konkursams trūksta skaidrumo, užtikrintų sąžiningą konkurenciją trečiųjų šalių rinkose, išlaikant daugiašalę ekonomikos valdymo praktiką.

- > **5G technologinė platforma:** 5G tinklo plėtojimas visoje Europoje yra Europos konkurencingumo ateityje kertinis akmuo. Pagal Europos ekonomikos atkūrimo planą sutelkti išteklių turėtų būti naudojami siekiant suteikti visoms valstybėms narėms reikiamų lėšų, skirtų užtikrinti saugią infrastruktūrą ir remti Europos pramonę, pajėgumus ir inovacijas. Kinijos dalyvavimas šioje srityje turėtų būti atidžiai ištirtas, o bendrovėms, kurios laikomos keliančiomis grėsmę saugumui, ES-27 neturi būti taikomos jokios su 5G susijusios priemonės.
- > **Žemės ūkio maisto produktų, žuvininkystės ir akvakultūros sektoriai kaip strateginis turtas santykiuose su Kinija:** atsižvelgiant į nuolatinę priklausomybę nuo Kinijos ir Kinijos lyderystę aprūpinimo maistu srityje, ES turėtų sutelkti išteklius, kad sukurtų pažangią sistemą, kuria būtų apsaugoti Europos ūkininkų, žvejų ir akvakultūros gamintojų bei vartotojų interesai ir išvengta nesąžiningos konkurencijos žemės ūkio, žuvininkystės ir akvakultūros gamybos sektoriuose. Pripažįstame Europos Sąjungos ir Kinijos Liaudies Respublikos Vyriausybės susitarimą dėl geografinių nuorodų apsaugos. Kruopščiai tikrinsime, kaip įgyvendinamas šis susitarimas, stebėdami Kinijos pastangas užtikrinti Europos intelektinės nuosavybės teisių apsaugą.

Prekybos srityje mes ir toliau esame įsipareigoję palaikyti atvirus santykius su Kinija. Deja, dėl nuolatinių nepagrįstų netarifinių priemonių, techninių kliūčių ir abipusiškumo stokos mūsų prekybos santykiai tebėra nesubalansuoti. Valstybės

subsidijos Kinijoje lemia perteklinius pajėgumus ir dempingą Europos ir pasaulio rinkose. Nors vien tik sandorių metodas neužtikrina, kad bus pasiekti strateginiai tikslai, Europos metodas ieškoti sprendimų derybomis, o ne tiesiog, kaip JAV, nustatant tarifus, ne visada yra sėkmingas.

Pavyzdinis atvejis – Pasaulinis forumas dėl perteklinio pajėgumo plieno sektoriuje, kurį EBPO įsteigė 2016 m. po pasaulinės plieno krizės, kurią sukėlė didžiuliai Kinijos pertekliniai pajėgumai. Trejus metus trukusios derybos nedavė apčiuopiamų rezultatų ir galiausiai 2019 m. spalio mėn. Kinija nusprendė pasitraukti iš forumo. Plieno perteklinių pajėgumų problema išlieka ir 2,6 mln. tiesioginių ir netiesioginių darbo vietų ES kyla pavojus.

ELP frakcijos politinės rekomendacijos

- > **Įgyvendinti PPO modernizavimą:** 2001 m. Kinijai įstojus į PPO, šalis neįvykdė savo įsipareigojimų. ES kartu su kitomis PPO narėmis turėtų aktyviai dėti pastangas atnaujinti PPO taisyklių sąvadą. Kinija, kaip narė, turi vykdyti savo pareigas ir įsipareigojimus ir pripažinti savo tikrąjį ekonominį statusą, įskaitant pripažinimą, kad ji nebelaikoma „besivystančia šalimi“.
- > **Visapusiškas prekybos apsaugos priemonių taikymas:** kol nesąžiningos prekybos praktika nesibaigė, raginame toliau ir griežtai taikyti ES prekybos apsaugos priemones ir naująją antidempingo metodiką ir apsvarstyti galimybę juos stiprinti. Taip bus geriau kovojama su kainų ir sąnaudų iškraipymais, kurie nėra laisvosios rinkos įgėjų rezultatas.
- > **Daugiau savo iniciatyva atliktų Komisijos tyrimų:** ELP frakcija pritaria tam, kad būtų stiprinami Europos Komisijos pajėgumai tirti ex officio antidempingo ir (arba) antisubsidijų atvejus nelaukiant oficialių nukentėjusių Europos bendrovių skundų. Komisija turėtų visapusiškai pasinaudoti šiomis padidėjusiomis kompetencijomis.
- > **Išnagrinėti naujas lanksčias aljansų bendradarbiavimo formas:** raginame valstybes nares sukurti naują daugiašalio bendradarbiavimo forumą, remiantis Daugiašalės strateginės eksporto kontrolės koordinavimo komiteto patirtimi. Pagrindinis šio naujo forumo

tikslas būtų stebėti ir kontroliuoti technologijų eksportą, prekybos srautus ir jautrias investicijas susirūpinimą keliančiose šalyse, taip pat etikos standartus mokslinių tyrimų, gamybos ir duomenų sunaikinimo srityse.

- > **Veiksmingas tiesioginių užsienio investicijų tikrinimas:** primygtinai raginame valstybes nares skubiai įgyvendinti ir veiksmingai taikyti naująjį reglamentą siekiant nustatyti užsienio investicijų į ypatingos svarbos sektorius tikrinimo mechanizmus ir panaikinti esamas spragas. Taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę atlikti peržiūrą siekiant pašalinti rinkos iškraipymus, atsiradusius dėl užsienio subsidijų vidaus rinkoje. Matome pastangas strateginėmis investicijomis sukurti žalingą ekonominę priklausomybę ir esame įsipareigoję stiprinti Europos atvirą strateginį savarankiškumą šioje srityje.
- > **ES ir Kinijos visapusiškas susitarimas dėl investicijų:** teigiamai vertiname iš esmės pasiektą politinį susitarimą dėl ES ir Kinijos visapusiško susitarimo dėl investicijų, kuriuo siekiama sukurti saugesnę teisinę sistemą ilgalaikiam patekimui į rinką ir investavimo galimybėms. Mūsų prioritetus atspindintis ES ir Kinijos visapusiškas susitarimas dėl investicijų gali padėti užtikrinti didesnę abipusiškumą patekimo į rinką srityje, prisidėti prie vienodų sąlygų užtikrinimo ir skatinti nediskriminuojantį požiūrį į įmones ir investuotojus. Pripažįstame, kad taip nebus pašalintos visos spragos šiose srityse. ELP frakcija atidžiai išnagrinės susitarimą, į kurį įtrauktos plataus užmojo prekybos ir darnaus vystymosi nuostatos, pavyzdžiui, darbo teisės, dėl kurių Kinija susitarė pirmą kartą. Prašydami patvirtinti investicijų susitarimą taip pat atsižvelgsime į žmogaus teisių padėtį Kinijoje. Įgyvendinimo stebėseną yra labai svarbi, nes susitarimo vertė priklauso nuo to, kaip Kinija įgyvendins šiuos įsipareigojimus.
- > **Perteklinių pajėgumų problemos sprendimas:** ES turėtų tęsti dialogą su kitais tarptautiniais suinteresuotaisiais subjektais EBPO, WTO ir G 20 susitikimuose ir daryti spaudimą Kinijai, kad ji vėl dalyvautų derybose.
- > **Investicijų susitarimas su Taivanu:** pritariame tam, kad būtų pradėtos derybos dėl dvišalio investicijų susitarimo su Taivanu. Be to, raginame Komisiją užbaigti parengiamąjį darbą, visų pirma nustatyti taikymo sritį ir atlikti poveikio

vertinimą, kad būtų oficialiai pradėtos derybos pagal ES „vienos Kinijos“ politiką. Taip pat manome, kad Taivanas, ypač pandemijos metu, turėtų būti kviečiamas dalyvauti PSO susitikimuose, mechanizmuose ir veikloje. Gerai subalansuotas Taipėjaus krizės valdymas parodė, kad jo dalyvavimas galėtų būti naudingas organizacijai.

- > **Veiksmingo įgyvendinimo siekis:** ELP frakcija užtikrins, kad Europos Parlamentas aktyviai stebėtų, ar veiksmingai įgyvendinamas bet koks būsimas susitarimas su Kinija, ir skatins parlamentinę diplomatiją ir dialogą šioje srityje.

Europos viešosiose ir akademinėse diskusijose Pekinas bando daryti įtaką viešajam diskursui Europos visuomenėje. Jis siekia primesti savo politinius naratyvus ir cenzūruoti kritišką nuomonę Europoje.

Nuomonės, saviraiškos, religijos ir asociacijų laisvė yra mūsų liberaliosios demokratijos pamatiniai principai. Kritinis mąstymas Europoje laikomas esminiu mūsų dalyvaujamosios demokratijos elementu. Kinijos komunistų partija mano, kad šie mūsų Europos modelio pamatiniai principai priklauso „septynioms ardomosioms srovėms“ ir „Vakarų blogybėms“, kurias Kinijoje reikia nuslopinti.

Tuo pat metu Kinija vis dažniau naudojami šiomis laisvėmis Europoje formuodama savo darbotvarkę. Nors skaidrios diskusijos apie Kiniją mūsų žiniasklaidoje, universitetuose, ekspertų grupėse ir socialinės žiniasklaidos kanaluose yra sveikintinos ir praturtinančios, reikia kovoti su paslėptomis manipuliavimo viešu diskursu priemonėmis.

Kai kurios Europos žiniasklaidos priemonės susijungė su Kinijos bendrovėmis ir jas perėmė. Taigi jos parengė Kinijai palankias darbo gaires. Pajamos iš reklamos ir Kinijos žiniasklaidos intarpų, kuriuos įdėjo Kinijos institucijos ir įmonės, naudojamos kaip svertas siekiant remti Kinijai palankius pranešimus ir cenzūruoti kritines ataskaitas. Kinijos ambasados Europoje verčia Europos žurnalistus ir universitetus susilaikyti nuo pareiškimų, kurie laikomi kritiškais Kinijai. Kinijos institucijų ir bendrovių finansuojami arba su jomis bendradarbiaujantys Europos moksliniai institutai ir universitetai palaiko Kinijos vyriausybės nuomonę. Šiam tikslui taip pat pasitelkiamas platus daugiau kaip 500 Konfucijaus institutų pasaulinis tinklas. Be to, jie bando kištis į Vakarų universitetų mokymo programas, siekdami cenzūruoti kritišką Kinijos atžvilgiu diskursą ir mokslinius tyrimus. Europos tyrėjams ir žurnalistams

neleidžiama gauti Kinijos vizų ir naudotis Kinijos šaltiniais, jei manoma, kad jų veikla reiškia kritika Komunistų partijai.

Šios intervencijos dažnai lieka nepastebėtos, tačiau yra nukreiptos prieš mūsų pagrindines vertybes ir principus. Kitaip nei įprasta švelniosios galios viešoji diplomatija, terminas „aštrioji galia“ (angl. sharp power) vartojamas siekiant apibūdinti šią naują manipuliacinę diplomatinę politikos taktiką.

ELP frakcijos politinės rekomendacijos

- > **Užsienio žiniasklaidos investicijų tikrinimas:** per pastaruosius 10 metų Kinija į Europos žiniasklaidos įmones investavo beveik 3 mlrd. EUR. Tik kai kurios ES valstybės narės taiko užsienio investicijų į žiniasklaidą tikrinimo mechanizmus. Todėl raginame Komisiją sukurti ES masto reguliavimo sistemą, kad kitų valstybių finansuojamos ar kontroliuojamos žiniasklaidos įmonės negalėtų įsigyti Europos žiniasklaidos įmonių. Tai visų pirma turėtų būti taikoma nedemokratinėms šalims, kuriose Europos žiniasklaidos organizacijoms neleidžiama laisvai veikti arba jos verčiamos nušviesti informaciją vietos valdžios institucijų naudai. Šios pastangos turėtų būti grindžiamos bendra duomenų baze, kad visoje Europos Sąjungoje būtų lengviau vykdyti suderintą prevenciją ir (arba) persekiojimą. Priešingu atveju Kinijos pavyzdžiu seks kitos valstybės, kurių autoritarinės politinės ideologijos yra panašios, o Europos Sąjunga rizikuos, kad kitos šalys dalyvaus jos vidaus reikaluose.

- > **Parama nepriklausomiems su Kinija susijusiems moksliniams tyrimams ir žurnalistikai:** padidinus paramą nepriklausomoms ir kritinėms Kinijos ekspertų žinioms apie Kiniją, idėjų institutai ir universitetai taptų mažiau priklausomi nuo Kinijos bendrovių ir institucijų, kurios šiuo metu remia jų veiklą. Labai rekomenduojama sukurti ES finansuojamą mokslinių tyrimų Kinijos tema programą, skirtą Europos universitetams, ir įsteigti Europos žinių apie Kiniją fondą. ES ir valstybės narės taip pat turi toliau ginti žodžio laisvę universitetuose, siekdamas užtikrinti, kad žodžio laisvė Europos universitetuose nenukentėtų nuo Kinijos valdžios institucijų prievartos, nesvarbu, ar ji būtų nukreipta prieš Europos ar Kinijos

studentus ir akademikus.

> **Nepriklausomos žurnalistikos ir liberalios žiniasklaidos skatinimas, rėmimas ir finansavimas:**

ES ir jos valstybės narės turėtų remti žurnalistus, tiriančius Kinijos cenzūrą, propagandą, priekabiavimą spaudoje ir žmogaus teisių pažeidimus. Patikimos žurnalistikos iniciatyva, Tarptautinis tiriamosios žurnalistikos konsorciūmas ir Informacijos ir demokratijos forumas yra svarūs pavyzdžiai. ES gali prisidėti prie šių pastangų įsteigdama Europos demokratinės žiniasklaidos fondą.

> **Kova su Kinijos dezinformacijos kampanijomis ir primestais naratyvais:**

vienas Europos automobilių prekės ženklas buvo priverstas viešai atsiprašyti už reklamą socialiniuose tinkluose, kurioje cituojamas Dalai Lama. Paminėjus religinių ir etninių mažumų, pvz., tibetiečių ir uigūrų, persekiojimą ir skiriant Europos literatūros premiją Kinijoje sulaukytam rašytojui, Kinijos diplomatai gali grasinti akademinėms institucijoms ir net vyriausybėms. Kinijos pastangos primesti savo naratyvus ir cenzūrą ES negali būti toleruojamos. Visos ES institucijos turi laikytis griežtos pozicijos nustatydamos ir įvardindamos Kinijos dezinformacijos kampanijas ir naratyvus, pavyzdžiui, susijusius su COVID-19 krize. Siūlome ES mastu dokumentuoti dezinformaciją ir žmogaus teisių pažeidimus, kad būtų didinamas informuotumas ir taip paremti jos aukas – tiek pavienius asmenis, tiek korporacijas ar vyriausybes. Šios pastangos galėtų padėti pagrindą pastangoms švietimo srityje, pavyzdžiui, kuriant priemonių rinkinius ar specialias interneto svetaines, siekiant suteikti Europos piliečiams reikiamų įgūdžių ir (arba) žinių, kad jie nebūtų suklaidinti.

> EIVT galėtų reguliariai rinkti ir skelbti šiuos duomenis.

> **Žmogaus ir pagrindinių teisių gynimas:**

negalima ignoruoti žmogaus teisių pažeidimų žemyninėje Kinijoje ir Honkonge, todėl ES ir jos valstybės narės turi imtis ryžtingų veiksmų. ELP frakcija palankiai vertina priimtą ES visuotinę sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą (ES Magnitskio aktą), kuriuo bus užtikrinta, kad už žmogaus teisių pažeidimus atsakingi asmenys būtų patraukti atsakomybėn. ELP frakcija turėtų imtis vadovaujamojo vaidmens politinėje diplomatijoje, kad į ES visuotinę sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą būtų įtraukta ir korupcija.

• Žmogaus teisių aktyvistų išlaisvinimas: raginame išlaisvinti savavališkai sulaikytus ir įkalintus žmogaus teisių gynėjus, disidentus ir kitus asmenis, įskaitant Švedijos pilietį Gui Minhai. Su dideliu susirūpinimu atkreipiame dėmesį į pranešimus apie uigūrų ir kitų daugiausia musulmonų mažumų sistemingus žmogaus teisių pažeidimus, įskaitant internavimą, sterilizaciją ir priverstinis abortus Sindziange, ir reikalaujame atlikti nepriklausomą ir skubų šių įtarimų tyrimą. Pabrėžiame, kad būtina užtikrinti laisvą patekimą į Tibetą, taip pat diplomatams, žurnalistams, turistams ir patiems tibetiečiams.

> **Tolesnis pasipriešinimas dėl Honkongo:**

ELP frakcija turi toliau remti Honkongo savarankiškumą, laisvę ir teisinę valstybę. Ji turėtų toliau aktyviai raginti valstybes nares įgyvendinti priemonių rinkinį, dėl kurio susitarta 2020 m. liepos 28 d. Užsienio reikalų taryboje, ir 2020 m. birželio 15 d. Parlamento bendrą rezoliuciją.

> **Europos draudimas importuoti produktus, kuriuose naudojamas priverstinis darbas:**

pranešama, kad Kinijos valdžios institucijos stovyklose sulaikė milijoną uigūrų ir juos naudojo priverstiniam darbui Sindziango provincijoje. Jungtinių Valstijų Atstovų Rūmai beveik vienbalsiai priėmė įstatymą, kuriuo draudžiama importuoti produktus, pagamintus naudojant priverstinį darbą. ES, laikydamosi PPO teisės nuostatų, taip pat turėtų uždrausti importuoti produktus iš įmonių, kurios naudojasi priverstiniu darbu. Perauklėjimo stovyklose gaminami produktai taip pat turėtų būti uždrausti ir nepatekti į ES rinkas.

> **Religijos laisvės rėmimas Kinijoje:**

Kinija ir toliau neleidžia savo piliečiams naudotis religijos laisve. Religinės asociacijos ir bendruomenės, ypač krikščionys, musulmonai, budistai ir kiti asmenys, kurie nepriklauso režimo kontroliuojamoms organizacijoms, yra persekiojami, sulaikomi, griaunamos jų šventųjų simbolių ir religinių apeigų vietos, jie patiria represijas ir kitų formų nepalaužiamą susidorojimą. ES ne tik turėtų suteikti tinkamas priemones ES specialiajam pasiuntiniui religijos ar tikėjimo laisvės propagavimo už ES ribų klausimais, bet ir turėtų nuolat kelti religijos laisvės klausimą palaikydama santykius su Kinija.

> Kinija tapo viena iš didžiausių įnašų į JT

biudžetą teikėjų ir vis aktyviau dalyvauja JT taikos palaikymo operacijose. Kaip nuolatinė JT Saugumo Tarybos narė ir Žmogaus teisių tarybos narė, Kinijai tenka ypatinga atsakomybė remti tris JT ramsčius: žmogaus teises, taiką ir saugumą, taip pat vystymąsi.

ES pozicija tvyrant įtampai tarp JAV ir Kinijos

JAV ir Kinijos santykių būklė daro poveikį visam pasauliui, ypač po to, kai pasaulinė pandemija dar labiau padidino esamas įtampas. Didelė galių konkurencija neabejotinai virsta didelėmis galių varžybomis. Tokiomis aplinkybėmis ES turi laikytis pozicijos, kuria remdamasi ji galėtų ginti savo interesus, kartu palaikydama darbo santykius su abiem pagrindiniais veikėjais.

Viena vertus, ES ir JAV yra susijusios NATO oficialiai įtvirtintu transatlantiniu ryšiu, kuris grindžiamas demokratijos, laisvės, žmogaus teisių ir teisinės valstybės principais. ELP frakcija yra įsipareigojusi atnaujinti ir stiprinti šį ryšį. ES, išlaikydama ginklų embargą Kinijai, jau daugiau kaip 30 metų lojaliai remia Jungtines Valstijas. Kita vertus, Kinijos rinka su visomis išlygomis yra galingas magnetas, pritraukiantis įvairaus dydžio Europos įmones.

Tik vieninga ES suteikia valstybėms narėms galimybę išsaugoti autonomiją JAV ir Kinijos konkurencijos dėl viršenybės akivaizdoje. Kad nebūtų šių dviejų geopolitinių galiūnių spaudžiama, ES turi išlaikyti principingą ir pragmatiską užsienio politiką. Daugiašališkumo ir jam atstovaujančių institucijų gynimas, taip pat taisyklėmis grindžiamos tvarkos laikymasis yra labai svarbūs ginant ES poziciją. Tai reiškia, kad, siekiant apginti Europos interesus, turi būti nustatytos sankcijos.

Tai gali sukelti laikinų sunkumų ar nusivylimų, pavyzdžiui, Pekinas gali imtis atsakomųjų veiksmų, kenkdamas mūsų verslo interesams. Tačiau ilgainiui tai sustiprins skaidriomis taisyklėmis grindžiamą tarptautinę sistemą. Kad pasiektų šį tikslą, ES turi imtis vadovaujamo vaidmens atkuriant aljansą su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis. Tai turėtų būti daroma ir su kitomis demokratinėmis, panašiai mąstančiomis valstybėmis, kurios suvokia kaip selektyviai Kinija gali laikytis tarptautinių taisyklių.

ELP frakcija palankiai vertina ES ir JAV dialogo Kinijos klausimais užmezgimą ir ragina

surengti išsamias diskusijas tokiose srityse kaip priverstinis technologijų perdavimas ar daugiašalių institucijų stiprinimas, kuriose bendras požiūris ne tik pageidaujamas, bet ir būtinas. ELP frakcija taip pat ragina ES, JAV ir kitas demokratines šalis visame pasaulyje įgyvendinti plataus užmojo paramos demokratijai darbotvarkę, atsikratyti autoritarizmo, remti žmonių laisvės troškimą ir stiprinti demokratinį atsparumą.

Priklausomai nuo šių pastangų rezultato, ES ir Kinijos santykiai gali plėtotis pagal tris skirtingus scenarijus:

a) teigiamas scenarijus: įsitraukimas ir bendradarbiavimas

Esant teigiamam scenarijui abi šalys toliau bendradarbiauja. Tai leidžia ES palaikyti įtraukius santykius su JAV ir Kinija, sudaryti susitarimus, didinti prekybos apimtis ir investicijų lygį. Visi trys partneriai bendromis pastangomis sprendžia tokias pasaulines problemas kaip klimato kaita, terorizmas ir dabartinė pandemija. Pastovų dialogą lydi aukšto lygio pasitikėjimas.

b) neutralus scenarijus: sambūvis ir lėta pažanga

ES pripažįsta savo partnerių stipriąsias puses ir stengiasi stiprinti sąsajas. ES suvokia didėjančią konkurenciją ir stengiasi kovoti su nesąžiningos prekybos praktika, tačiau tai neviseškai pakenkia santykiams, nes visos šalys pripažįsta, kad iš jų galima turėti daugiau naudos, nei nuostolių.

c) neigiamas scenarijus – konkurencija ir konfliktai

Trečiasis scenarijus numato sunkiausias pasekmes. Priešiškoje aplinkoje, kurioje nebėra pasitikėjimo, trukdoma prekybai ir taikomos įvairios atsakomosios priemonės, ES turi sėkmingai laviruoti ir manevruoti.

Europos visuomenė nepritartų karinei konfrontacijai. Tik būdama stipri ir vieninga ES neleis, kad bauginimas ją priverstų įsitraukti į tokią konfrontaciją. Stiprybę lemia veiksminga ir ryžtinga, ES sutarties 24 straipsnio 3 dalies dvasią atitinkanti užsienio politika. ES turi būti pasirengusi nenumaldomai naudotis savo įtaka (būti stipria ekonomine veikėja, pagrindine pagalbos teikėja, patikima politine partnere, tam tikro tipo integracijos modelio eksportuotoja). Vienybė reiškia vieningą poziciją Kinijos ir JAV atžvilgiu, kai trumpalaikiai ir siauri interesai nėra viršesni už bendrus interesus. Kinijos atžvilgiu Europa iš principo turi naudoti daug didesnę kolektyvinių derybų galią.

ES turi pasirengti galimam JAV ir Kinijos santykių nutraukimui. Siekdama šio tikslo, ES turi tapti savarankiška pagrindiniuose ekonomikos sektoriuose, keisti tiekimo grandinių pobūdį (jas priartinti prie savęs) ir gerokai padidinti investicijas į mokslinius tyrimus ir plėtrą. ES gali nesugebėti sustabdyti Kinijos veiksmų, tačiau turėtų užtikrinti, kad Kinijai nebūtų naudinga jų imtis. Siekiant atkurti santykių su Kinija pusiausvyrą, reikėtų atsižvelgti į ryžtingą abipusiškumo užtikrinimą, investicijų tikrinimo mechanizmus, jautrių Europos įmonių ir strateginės infrastruktūros, įskaitant žemės ūkį, nekilnojamąjį turtą ir technologijas, įsigijimo apribojimus. Be to, visada turėtų būti galima taikyti ribojamąsias priemones (t. y. visuotinį sankcijų režimą). Ryžtinga laisvės ir demokratijos gynyba didina ES gebėjimą geriau reaguoti į nuolatines Kinijos pastangas daryti įtaką Europos politikams ir pilietinei visuomenei. Šia įtaka siekiama formuoti Kinijos strateginius interesus atitinkančią viešąją nuomonę. Be to, ES turėtų atskleisti Kinijos grobuonišką taktiką ir veiksmus pažeidžiamose trečiosiose šalyse. Šios šalys džiaugiasi, pavyzdžiui, iniciatyvos „Viena juosta, vienas kelias“ pažadu ir galiausiai patenka į įsiskolinimų spąstus (skolos už turtą).

Atnaujintas ES ir JAV dialogas Kinijos klausimais, kuriame daugiausia dėmesio skiriama politiniams, saugumo, strateginiams ir ekonominiams aspektams, galėtų būti pagrindas tiek ES, tiek JAV geriau suprasti vienai kitos požiūrį į Pekiną ir jį daryti nuosaikesniu bei išvengti nereikalingo JAV ir Kinijos santykių paaštrėjimo. Europos vadovai turi atkreipti dėmesį į tai, kad JAV Kinijos politika yra vienas iš nedaugelio Amerikos politikos klausimų, dėl kurio galima pasiekti dvišalį sutarimą.

Transatlantinis ryšys, nepriklausomai nuo to, kiek artimi gali tapti mūsų santykiai su Kinija, Europos Sąjungai yra ir visada bus stipresnis ir svarbesnis. Su JAV, kuri yra labai svarbi sąjungininkė bendraujant su Kinija, mus sieja tikėjimas laisve ir demokratija.

Išvados

ES politika Kinijos atžvilgiu turėtų būti grindžiama šiais principais: bendradarbiauti, kai įmanoma; konkuruoti, kai reikia; imtis konfrontacinių veiksmų, kai būtina. Šis požiūris suteikia ES galimybę lanksčiai reaguoti į dvišalių santykių raidą.

Tačiau bendradarbiavimas reikalauja abiejų šalių intereso ir galiojančių taisyklių

laikymosi. Todėl tikimės, kad Kinija vykdys savo įsipareigojimus. Selektyvus tarptautinės taisyklėmis grindžiamos tvarkos taikymas yra nepriimtinas. Tikimės, kad Pekinas užtikrins nediskriminavimą ir atvirumą, taip pat bus pasirengęs priimti atsakomybę ir atskaitomybę, kurias jai būtina priimti atsižvelgiant į jos didėjantį vaidmenį pasaulinėje arenoje.

ELP frakcija remia principinį, praktišką ir pragmatišką bendradarbiavimą su Kinija. ES neturėtų kenkti savo vertybėms ir principams. ELP frakcija ragina Europos institucijas ir ES valstybes nares panaudoti visas priemones, kad įtikintų Kinijos vadovybę savo įkvepiančią šalį paversti atsakinga tarptautinės bendruomenės nare.